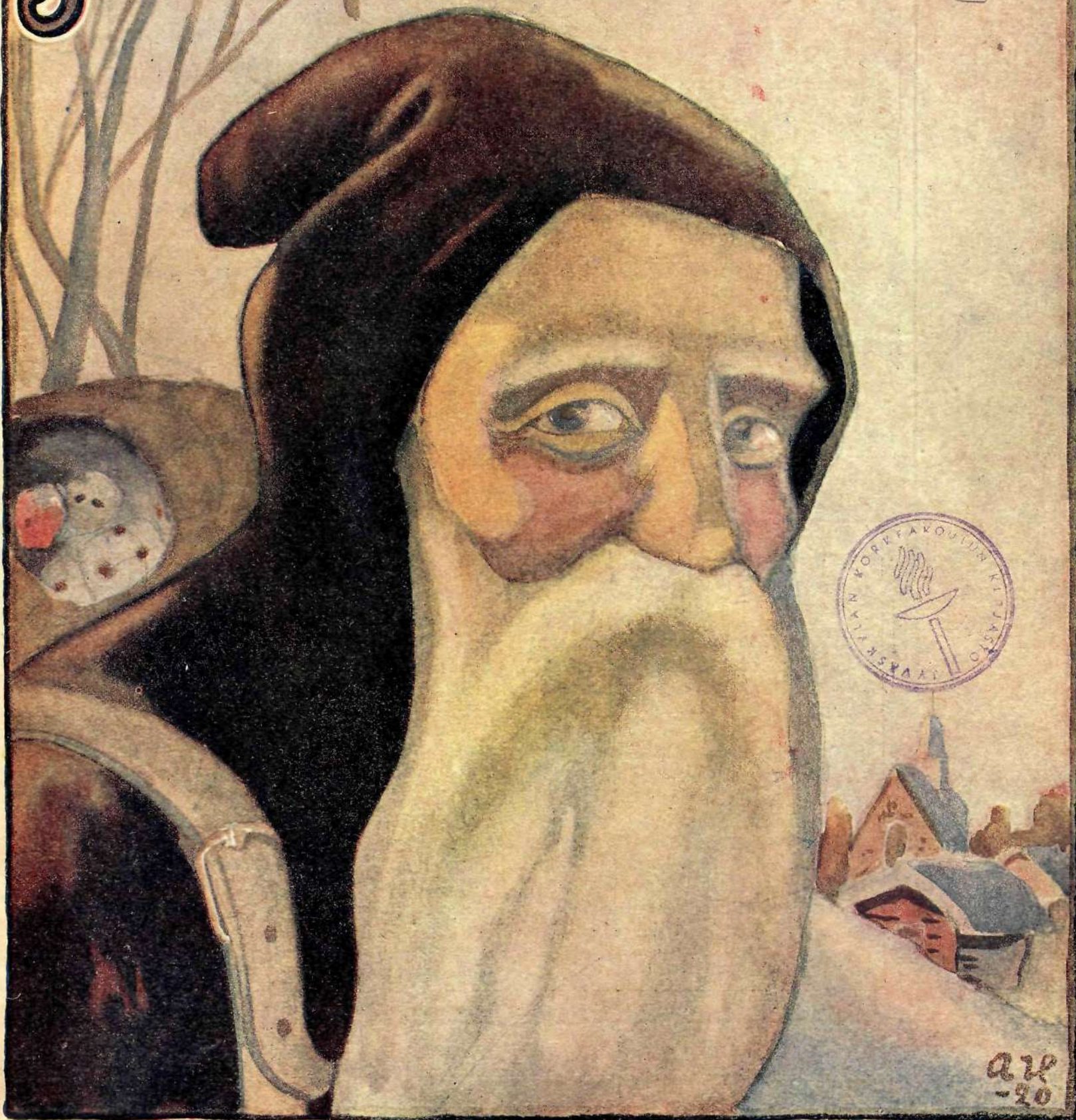

232/6

joulupukki

av
-20

OSAKEYHTIÖ VALISTUS : HELSINKI 1920

ET-10

Käy rauhan henkäys yli maan...

Käy rauhan henkäys nyt yli maan,
on joulu meillä, pyhän riemun hetki,
ja luontokin se yhtyy juhlimaan,
se viettää joulua kuin ihmisetkin.

On toisenlainen sentään juhla sen,
mut ihmismieleen tenho sill' on kumma;
se puhuu kieltä ikuisuuksien
tuo kirkas yö ja tähtitaivas tumma.

On raikas, kuulas, tyyni talvisää,
on lunta paljon metsissä ja mailla,
puut huurreverhossansa kimmeltää
ja hanki loistaa timanttien lailla.

Ja kuusten oksat taipuu hiljalleen
kain rukoukseen vaipunut ois salo,
ja tähän metsän syvään hartauteen
säteilee tähtein ihmeellinen valo.

Käy rauhan henkäys nyt yli maan...
Oi joulujuhlaa suurta, onnekasta!
Se katseen kääntää tähtimaailmaan,
mut sydän etsii seimen pyhää lasta.

Oi, laulu enkelten jo kuuluukin!
Se lähenee, mun säveleillään saartaa;
niin polvistun ma luona alttarin,
min yllä taivaan öinen holvi kaartaa.

Koko talo oli touhua täynnä. Suursiivous oli jo loppuun suoritettu pari päivää sitten, mutta yhä vielä riitti puuhaa keittäjälle ja sisäkölle. Pankinjohtaja ja hänen kaunis rouvansa rakastivat loisteliasta elämää. Odotettiin jouluvieraita, ja rouva oli määrännyt oikein hienot illalliset. Mimmi toruskeli keittiössä, vaikeroi lipeäkalan tummuutta ja pauhasi Almaa, sisäkköä, joka oli unohtanut sekä sinapin että pippurin kauppaan.

Pankinjohtajan ainoa tytär istui huoneessaan yksinään. Häntäkin oli puuhannut joulukiireitään, mutta nyt hän oli väsynyt. Hän oli vaipunut istumaan syvälle suureen nojatuoliin. Kalpeilla kasvoilla oli nääntynyt ilme, pää nojasi tuolin selkämystä vasten, ja hengitys kulki raskaasti. Pari suurta kyyneltä vieri hitaasti poskia alas.

Kyllähän hän hyvin tiesi ruumiinvikansa, mutta sittekin tuntui kovalta kuulla sen armottomilta huulilta. Hän olisi niin mielellään auttanut Mimmiä keittiössä, olisi ollut niin hauska ottaa osaa toisten askareihin ja kiireeseen. Mimmi ei ollut vastustanutkaan, mutta hän oli kuullut poistuessaan hetkeksi välikkөөn Mimmin suhahtavan Almalle:

— Vielä tuo kyttyräselkänenkin tänne sotkemaan kesken kiireen!

Kyttyräselkä! Hän oli kuullut sen sanan niin monta kertaa kadulla ja koulussa, sekä pahanilkisten että sääliväin ihmisten suusta. Ja aina se viilsi yhtä kipeästi. Luulivatko ihmiset, ettei kyttyräselkä tuntenut yhtä herkästi kuin muut?

Isä sääli häntä ja äiti myös, mutta isän sääliä oli helpompi kantaa kuin äidin — siinä oli enemmän rakkautta ja hienotunteisuutta, äidin sääliin oli sekautunut pisarainen halveksumista — Eeva tunsu sen kyllä. Ehkä se oli siksi, että hän itse oli niin kaunis ja terve ja sitäpaitsi vain äitipuoli.

Eeva tunsu vaistomaisesti vaivaavansa äitipuoltaan — ja pysyttelihe mielummin omassa huoneessaan, joka oli suuren huoneiston toisessa päässä. Isä ennätti vain vähän olla kotona, ja silloin oli talossa usein vieraita.

Eeva huokasi. Tänä iltanakin tuli vieraita, vaikka oli jouluaatto. Miten hauskat olivat jouluillat, ennenkuin uusi äiti tuli. Isä oli itse kaunistanut kuusen pikku Eevalleen. He olivat istuneet kahden isän kanssa, ja isä oli kertonut äidistä, jonka kuva hymyili heille niin lempeänä seinältä.

— Muista, Eeva, oli isä sanonut, äiti on aina luonasi, vaikka et näe häntä. Taivaasta hän valvoo lemmikkinsä puolesta. Niin hän pyysi minua sanomaan sinulle ennen kuolemaansa.

Eeva loi silmänsä pilvien peittämälle taivaalle. Oi, hän uskoi kyllä, että äiti siellä valvoi. Mutta olisi ollut suloista, jos joku olisi hellinyt häntä täällä maan päällä.

Isä kyllä häntä rakasti, sen hän tiesi, mutta siitä asti kuin uusi äiti tuli, ei hän enää ennättänyt olla paljon Eevan luona.

Kirjoittanut Anni Swan, kuvittanut A. Paischeff.

Eeva kohottautui vaivaloisesti istuimeltaan ja astui huoneen perälle, jossa kaikki hänen kuusi kaunista nukkeansa istui juhlaaatteissa. Hän nosti syliinsä isoimman niistä — vaaleatukkaisen, siniilmäisen Vernan.

— Pikku Verna, mutisi hän, jospa osaisit sanoa minulle yhden ainoan hellän sanan!

Hän painoi poskensa nukken kasvoja vasten. Ne olivat niin kylmät. Taaskin kiertyivät vedet Eevan silmiin.

— Äiti, äiti, kuiskasi hän, sinä olisit rakastanut minua.

Ja jouluaattona, lasten riemuisimpana päivänä, itki kyttyräselkä rukka yksinäisyyttään ja ilotonta elämätään hiljaa ja haikeasti, niinkuin hän oli oppinut itkemään lyhyen elämänsä varrella.

*

— Mitä, Eeva, kuului äidin hiukan kärsimätön ääni, istutko siellä pimeässä? — Hän väänsi sähkön palamaan. — Ja yhäkö vielä pukeutumatta. Joudu, lapsi. Minä lähetän Alman sinua auttamaan.

Alma tuli ja korjasi hätäisesti Eevan pitkät, kullankeltaiset hiukset.

— Kyllä Eeva neidillä sitten on komea tukka. Vahinko . . . Hän vaikenä hämillään, mutta Eeva arvasi mitä ajattelematon tyttö oli aikonut sanoa: „Vahinko että kyttyräselällä on niin kauniit hiukset“.

— Siellä on jo vieraita, ja hirveän komea joulupuu, puheli Alma. Kas niin, nyt tämä uusi valkea puku. Eeva neiti on oikein kaunis nyt.

Punaposkinen, solakka Alma katseli säälien hentoa valkopukuista olentoa. Raukka, miten näivettyneen ja surkean näköinen hän oli. Kunpa Herra korjaisi poloisen.

— Onko siellä paljon vieraita? kysyi Eeva arasti.

— Neljä vain ja nekin kaikki tuttuja. Pankintirehtöörskän veljet ja se kamreeriserkku ja Martta neiti.

Eeva astui ujustellen saliin. Joulukuusen nähdessään hän hätkähti. Siinä oli jotain vierasta.

— No, Eeva mitä arvelet kuusesta, sanoi äiti iloisesti.

— Se on kaunis, vastasi Eeva, mutta isälle hän kuiskasi? — Miksi on kuudessa sähkölamput eikä kynttilöitä kuten ennen?

Äidin mielestä sähkölamput valaisevat kirkaammin, kuiskasi isä takaisin. Pidätkö sinä enemmän kynttilöistä?

— Pidän, Eevan huulet värisivät. Joulukuusi näytti niin kylmältä ja vieraalta ilman kynttilöitä. Ja ehdottomasti Eeva ajatteli:

— Se on komea ja kylmä kuten äitikin.

Isä huomasi hänen alakuloisuutensa. — Pois paha mieli jouluna, kuiskasi hän ja siveli tyttärensä suortuvia. Hän asetti Eevan mukavaan tuoliin ja istuutui itse hänen viereensä. Martta

täti lauloi ja äiti soitti, kaikilla tuntui olevan hauska. He nauroivat ja puhelivat ilosesti — olihan joulukuukuu.

Isä jutteli kotvasen Eevan kanssa puoliääneen. Sitten hän siirtyi toisten joukkoon. Eeva istui yksin. Hänellä oli ikävä.

Eivät edes kalliit ja komeat joululahjat kyenneet poistamaan hänen mielenapettaan. Hajamielisenä hän selaili kirjojaan — olihan huomenna aikaa lukea niitä — isä ja äiti olivat kutsutut vieraisille, ja hän saisi jäädä yksin kotiin kuten tavallisesti. Tummansininen samettikangas, jonka äiti oli ostanut hänelle puvuksi, sai hänet katkerasti hymyilemään. Mitä hän — kyttyräselkä — kauneilla vaatteilla teki!

Hän olisi niin mielellään, oi niin mielellään, lahjoittanut pois kaikki kalliit joululahjansa, jos olisi saanut olla yhden ainoan illan vain iloinen ja terve kuin muut.

Ilta oli jo pitkälle kulunut, kun palvelija tuli ilmoittamaan illallisen olevan pöydässä. Siihen päättyi Eevan jouluaatto, hänen täytyi lähteä levolle aikaisemmin.

Juuri kun hän nousi sanomaan hyvää yötä, soi ovikello.

— Vieläkö joululahjoja, naurahti isä.

Sisäkkö meni avaamaan ja palasi saliin hämmentyneen näköisenä kantaen suurta vasua.

— Arvasinhan, nauroi isä. Mutta mitä tämä! Tässä ei ole osotetta.

Hän kohotti vasua peittävästä vaatesta, mutta peräytyi. Toiset, jotka olivat uteliaina kerääntyneet vasun ympärille, huudahtivat hämmästyneinä. Eevakin pisti päänsä muitten joukkoon.

Vasussa makasi pieni sievä, noin vuoden vanha lapsi. Posket hohtivat unen punaa, pienet kädet olivat puristuneet nyrkkiin. Nyt hän avasi silmänsä ja loi kummastuneen katseen kaikkiin noihin vieraisiin kasvoihin. Hetken hän oli vallan ääneti, sitten suupielet vetäytyivät alaspäin ja äkkiä kaikui äänekäs lapsen itku pankinjohtajan salissa.

Eevan silmät säteilivät. Kuin lumottuna hän katseli pienokaista. Miten sievä se oli! Miten herttainen!

— Herran tähden, Alma, kuka lapsen toi? huudahti rouva kääntyen kiivaasti sisäkön puoleen.

— En tiedä, vastasi Alma, kun avasin oven, en enää nähnyt ketään. Kori oli jätetty oven eteen. Kuulin vain askelia portaissa.

— Sinun täytyy soittaa poliisikamariin, sanoi rouva miehellensä. Tämä oli löytänyt paperilapun korista ja luki: „Armahtakaa äiditöntä pikku Kaisua!“

— Hm, sanoi pankinjohtaja. Pitänee soittaa. Eeva tarttui kiihkeästi isää käsivarteen.

— Et kai aio soittaa, isä. Ethän voi olla niin julma. Anna hänet minulle.

Pankinjohtaja nauroi:

— Tyttöseni, ei hän ole mikään kissanpoikanen tai koiran penttu, jonka noin vain voi ottaa. Kuka häntä hoitaisi?

— Minä, oi, isä, anna hänet minulle!

Eevan silmät olivat kyynelissä. Hän oli unohtanut arkuutensa ja seisoi punottavin kasvoin isän edessä kädet ristissä.

Pankinjohtaja kääntyi neuvotonna vaimonsa puoleen. Tämä katseli mieltävänä vuoroin lasta vuoroin Eevaa. — Mahdotonta, mutisi hän.

— Oi, äiti, rukoili Eeva yhä, emmehän voi lähettää häntä poliisikamariin jouluaattona. Hän on meidän joululahjamme. Minä lupaan hoitaa häntä ja vanha Briitta auttaa minua.

Äitipuoli tuijotti äänettönnä tyttöön. Hän ei ollut koskaan vielä nähnyt hiljaista Eevaa näin suunniltaan. Vastapäisestä peilistä hän näki oman kukoistavan olentonsa ja rinnallaan tytön kääpiömäisen vartalon. Eeva oli jo neljäntoista-vuotias — pian hän olisi nuori neito. Mutta iloton tulisi hänen nuoruutensa olemaan. Äitipuoli ei parhaimmalla tahdollakaan saanut itseään pakoitetuksi rakastamaan miehensä kyttyräselkäistä tytärtä, ja tytär tunsu sen. Se oli surullista, mutta totta. Eeva kärsi rakkauden puutetta.

Lapsi itki vielä. Eeva oli nostanut sen vasusta ja piteli sitä hiukan kömpelästi sylissään. Hänen silmänsä tutkivat tuskallisina äitipuolen kasvoja.

— Niin, Arne, sanoi rouva kääntyen miehensä puoleen. Eeva on oikeassa. Me emme voi lähettää luotamme lapsi rukkaa. Voimmehan ottaa hänet, sanokaamme, vaikka Eevan kasvatiksi.

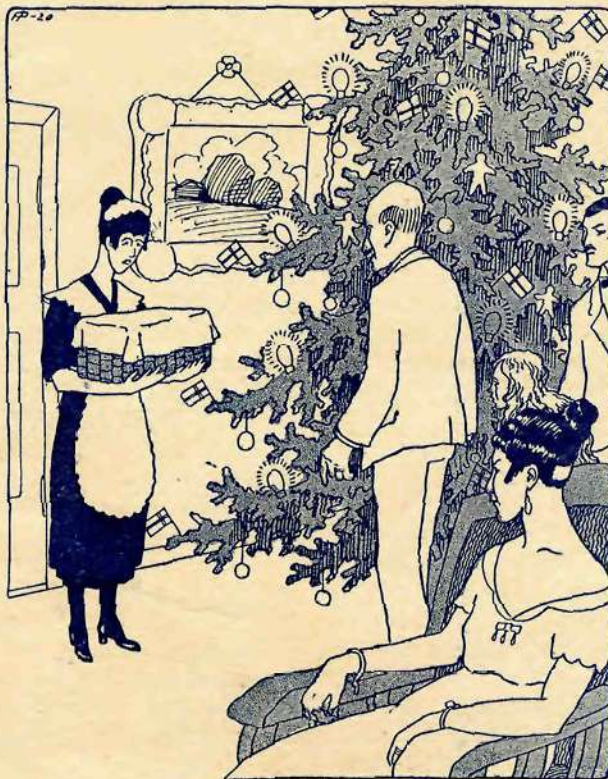
— Kiitos, äiti, kuiskasi Eeva. Hän oli liian liikuttettu voidakseen sanoa enempää. Varovasti hän siveli lapsen päätä.

Sitten hän riensi aarteineen Briitan luo.

— Briitta, Briitta! huusi hän. Lapsi itkee. Mitä me sitten teemme?

— Annamme ruokaa, vastasi vanha, ryppyinen lastenhoitaja, joka oli aikoinaan hoitanut Eevankin. Pankaahan, Mimmi, vähän maitoa lämpiämään.

Mimmi mutisi äkäisesti, mutta veti suunsa hymyyn nähdessään lapsen, joka oli rauhoittunut Briitan tottuneilla käsivarsilla. (Jatk. 1 lehden takana.)

❄️ HIIHTÄMÄSSÄ. ❄️

Paistavi päivä, hanki se hohtaa,
kuulaana kiiltävi järven jää.
Sukset mä jalkahan sieppaan kohta
luminen luonto niin viehättää.

Hiihtelen mäet ja hyppyrit loivat,
unta kun pirtissä nukkuvat muut.
Raitilla kulkuset helisten soivat,
hopeahuurussa hohtavi puut.

Sorjana, suorana kunnaiden yli
aukenee latu kuin satujen tie,
eessäni kohoo jo metsikön syli,
se mua puoleensa vetää ja vie.

Suihkavi suksi, hohtavi hanki
kuulaana kiiltävi järven jää.
Min' olen metsän lumottu vanki,
luminen luonto niin viehättää.

IRJA PUHAKKA.

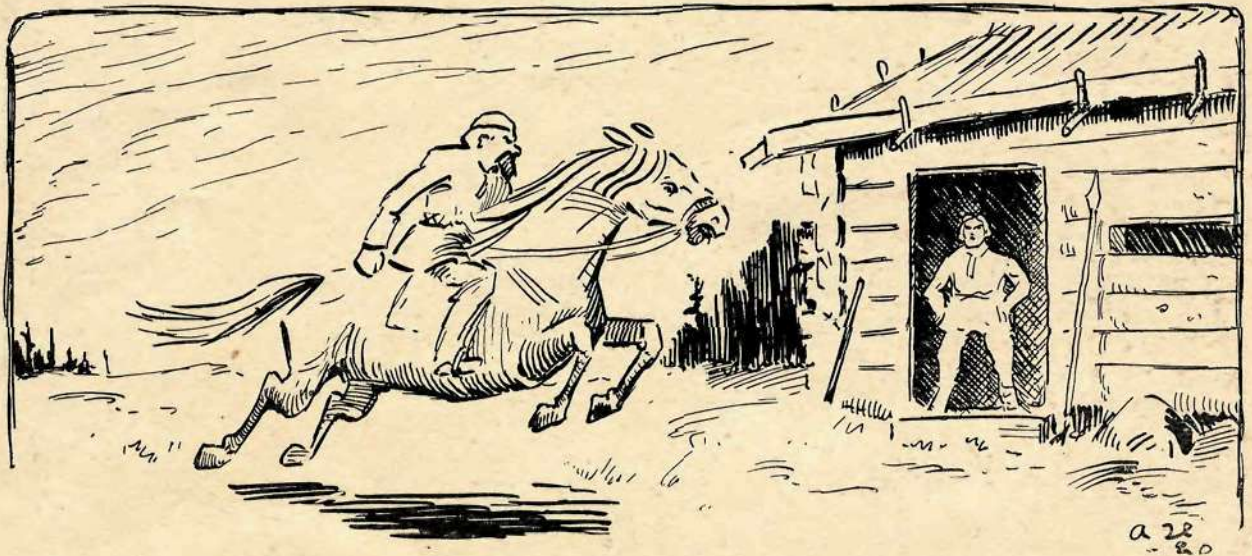
Huolimatta vanhempiensa vastustelusta sai Eeva tahtonsa perille yösijan suhteen. Pikku löytölapsi ja Briitta tulivat hänen huoneeseensa nukkumaan. Briitta valmisti lapselle väliaikaisen vuoteen samaan vaasuun, missä se oli taloon tuotu. Lapsi nukahti tyytyväisenä saatuaan ruokaa ja näytti nukkuessaan niin suloiselta, että Briitan sydän tykkänään heltyi.

Eeva olisi puolestaan tahtonut istua koko yön pikku Kaisun vuo-

teen ääressä. Vasta kuin Briitta uhkasi viedä lapsen muualle nukkumaan, hän pujahti vuoteeseensa. Mutta hänen silmänsä pysyivät kauan auki. Hän oli onnellinen, ylen onnellinen. Nyt ei hänen enää tarvinnut alituisen ikävöidä. Hänellä oli Kaisunsa, pikku ystävänsä, jota hän sai rakastaa ja helliä mielin määrin.

Ensimmäisen kerran elämässään hän nukahti iloisena odottaen uutta aamua.

ENSIMÄINEN RISTIRETKI.

Historiallinen kert. IV. Kirjoittanut *Hilda Huntuvuori*. Kuvittanut *A. Halonen*.

Tuiskuna karautti ratsu Saaren pihaan. Mies ennätti tuskin hypätä alas vaahtoavan hevosensa selästä, kun jo Lalli kysyi kynnyksen takaa: „Tulet kuin isäsen ilma! Mitä kummaa on tapahtunut?“

„Oh, paljon on tapahtunut! Verottajan laivasto on saaristossa kulkemassa kohti Auran suuta. Sana on lähetetty Suomen kaikille kulmille.“

Lalli kynsi korvallistaan, manasi: — „Nyt jo täällä, kuutta päivää aikaisemmin kuin olin laskenut! Ajattelin näet, että Ruotsin viestintuojat olisivat ensin menneet kotiinsa, ja sitten vasta lähtenyt sieltä verottaja. Hiitten hirmu! Mutta saampa mä mieheni kokoon! Annan Eerikille verot miekkani kärjellä, maksan matkan hurmehella.“ Ja kohta lähti sananviejiä Saaren kartanolta Mynäjoen alueen kaikille kulmille.

Aurinko kohosi juuri kukkuloitten takaa. Se ei aavistanut, mitä surinäytelmää se sai katsella tämän päivän kierroksellaan.

Mynäjoen miehet olivat kulkeneet kaiken päivää suorinta tietä kohti Auran suuta. Toiset kulkivat jalan, toiset ratsain. Keihäät, miekat ja jouset välkkyivät ilta-auringon valossa. Oli päästy jo

Ruskon tienoille. Pitkä jono kulki hiljalleen suon läpi kiemurtelevaa polkua pitkin. — Etumaiset pysähtyivät. Mitä nyt! — Vastaa tulee pari pelästynyttä miestä. He kertovat kauhulla, miten verottaja oli jo aamulla saapunut. Vain Halikon miehet ennättivät rannalle maihinnousua estämään. Kamala oli yhteenotto, mutta minkäs mahtoivat Halikon miehet yksinään. Heidän täytyi peräytyä Samppalinnan ja vihdoin jättää sekin verottajalle. Paljon kaatuneita jäi tantereelle ja vesi rannalla punertui. Verottaja eteni Virusmäelle asti. Siinä saapuivat miehet Hämeestä päin. Ja voi sitä hirmua, mikä nyt alkoi! Mutta taaskin lyötiin suomalaiset. — — — Lalli oli kuunnellut kertomusta hammastaan purren, ohjia puseraen ja hänen silmänsä säkenöivät, kun hän antoi lähtökäskyn. „Kolmas joukko ei peräydy,“ mumisi hän hampaittensa välistä.

Kuningas Eerik seisoi päälliköittensä ympäröimänä Koroisten niemellä. Kaikki olivat hyvin totisia, sillä oli juuri saatu sanoma Lallin tulosta. Vihdoin virkkoi päälliköistä vanhin: „Joukkomme on kyllä moninkerroin suurempi ja paremmin varustettu, mutta miehet ovat näännyk-

siin asti väsyneitä kokopäiväisestä taistelusta, he tuskin pysyvät pystyssä. Jos Lalli, tuo hurjimus, vain heti hyökkää, olemme totisesti hukassa.“

„Niin olemme, päätti Eerik. „Mutta koetetaan neuvotella Lallin kanssa.“

Ruotsalaiset asettivat joukkonsa lujaan puolustusasemaan Virusmäen rinteelle. Näön vuoksi jatkettiin rintamaa kauas molemmille sivuille, jotta se häikäisisi Suomalaisten silmiä suuruudellaan. Tuskin oli tämä tehty, kun Lalli jo ilmestyi Kärsmäelle. Yli notkelman näki hän vihollisen pitkän kilpirivin ja hän pysähtyi hämmästyneenä. Pian hän kuitenkin toipui ja alkoi järjestää joukkoaan hyökkäykseen. Mutta kun miehet pitkin viidakkoa näkivät kaatuneita suomalaisia, tarttui heihin kummallinen kauhuntuonne. Lalli koetti rohkaista miehiään ja aikoi juuri hyökätä. Silloin saapui yksinäinen ratsastaja heidän eteensä nuolen kantaman päähän. Se oli Nousiaisten pappi Pietari, joka toimi ruotsalaisten tulkkina. Hän tuli neuvottelemaan.

„Onko aikaa kuunnella järjen sana?“ huusi pappi. Lalli aikoi vastata jousellaan, mutta muut estivät hänet siitä, ja pappi jatkoi: „Katsokaas Eerikin joukkoa tuolla. — uskallatteko hyökätä! Katsokaa kaatuneita viidakossa, — siinä näette kohtalonne! Ottakaa sovinnolla kaste ja maksakaa verot, niin saatte rauhassa lähteä!“

„Vai verot ja kaste!“ kiljasi Lalli. „Hyökätäkää miehet!“

Mutta miehet eivät liikahda. Lallikin malttaa mielensä.

„Mitä vastaatte?“ kysyi pappi.

„Tappelemme“, huusi Lalli.

Huomaamatta oli osa ruotsalaisista hiipinyt suomalaisten selkäpuolelle. Näihin viitaten sanoi pappi: „Tapelkaa sitten kahdella suunnalla:“

Suomalaiset pelästyivät kovin, kun huomasivat olevansa saarroksissa. Mutta Lalli oli taipumaton: ei kastetta, eikä veroja!

Uusi viesti tuli papin luo tuomaan kuningas Eerikin käskyä. Ja kohta huusi pappi Lallille: „Kuningas Eerik ei enää tahtoisi vuodattaa pakanain verta, siksi hän ei vaadi teiltä veroja, mutta kastattaa hän tahtoo kaikki, jotka itse sitä haluavat. Olette saarroksissa, valitkaa!“ — — —

Lalli näki miestensä muodosta, etteivät nämä häntä tottelisi, jos hän antaisi hyökkäyskäsken. Siksi hän kääntyi ja lähti, ruotsalaisten vetäytyessä syrjään. Mutta hänen sisässään kuohui sammumaton viha. Kärsmäellä hän katsahti taakseen ja naurahti katkerasti nähdessään, miten osa hänen omia miehiään seurasi Nousiaisten pappia kastettaviksi.

Sydänyö loi kevyen hämyvaipan yli maan, kun Lalli miehineen pääsi Nousiaisten Hirvijoen kahluupaikalle. Siinä hän antoi hevosensa huohah-
taa. Hänen katseensa kääntyi vieressä olevalle Nousmälle, jossa seisoi pieni puukirkko, risti-
harja. Lalli pui nyrkkiään kirkolle, sanoi: „Siinä seisot, Kiesuksen pirtti! Sinun tietäjäsi se houkutteli Nousmaan kansan verottajan puolelle. Jos Nousmaan ja Luotolan miehet olisivat olleet kanssamme, ei Suomi koskaan olisi verotusmaaksi sortunut. Kirottu pirtti ja tietäjä!“

Lalli hypähti ratsultaan, meni pirtin luo ja noin: tuluksista leimahti tuli, pirtti syttyi. Sitten hän nousi ratsulleen ja ajoi yli joen. — Hetken päästä kohosivat kirkon liekit yli öisen metsän.

Kuningas Eerik asteli piispa Henrikin kanssa taistelutantereella. Äkkiä pysähtyi kuningas ja hänen silmiinsä tuli kyyneleitä, kun hän katseli kaatuneita suomalaisia.

„Tämä on ollut suuri voiton päivä, Eerik, miksi siis vuodatat kyyneleitä,“ sanoi piispa.

„Kiitän pyhää neitsyttä voitostamme, mutta säälin noita pakanoita, jotka kastamatta joutuivat kiirastulen tuskiin,“ vastasi Eerik.

Sitten kuningas lähti Koroisten niemelle, mutta piispa Henrik asteli hiljalleen viidakon läpi ylös rantamäkeä. Puitten alla vähän edempänä kumpuili kirkas lähde. Sen luona oli suuri joukko vangittuja suomalaisia sekä myös niitä, jotka vapaaehtoisesti halusivat kastetta. Papit siellä jo odottivat piispaa. Ensin pidettiin messu. Sitten isä Pietari lyhyesti kertoi kastettaville, miten heidän oli luovuttava vanhoista haltijoistaan ja tästä lähtien palveltava vain Kristusta, hänen pyhää äitiään ja korkeita pyhimyksiä. Nyt alkoi kastaminen. Latinalaisten kastelukujen hyminä kaikui puitten alta myöhäiseen yöhön. Kastetoimitusta kuvaa seuraavalla sivulla oleva jäljennös R. V. Ekmanin maalauksesta Turun tuomiokirkkoon.

Vihdoinkin kaikki saatiin kastetuiksi, ja papit aloittivat latinaisen kiitosvirren. Yönrauha täytti tienoon. Vain heikko punerrus idän taivaalla ennusti uuden päivän koittoa.

Bastetoinitus Kupittam lähteellä (Katsa edellistä sivua!)

Huttaa vielä onni miestä.

1.

Riemua lapsilla.
Keinu se heijaa,
edes ja takaisin
ilmassa leijaa.
Heiluvat tuulessa
pellavatukat;
kummulla hohtavat
päivänkukat.
Raarensa keinu
se lyö korkealle,
innostus Riston
korkeammalle.

◆

2.

Silloinpa sattui
se suur' tapaturma,
uhkasi poikasta
surkea surma:
keinu se raisuna
keinujan linkos
koppina ilmaan,
niin Riston se sinkos
ylitse aidan
kuin tallukan märän
selkähän nukkuvan
suuren härän.

◆

3.

Härkäkös säikähti!
Eihän se tiennyt,
lentäjäkö vai
pommiko tie nyt
pudonnut selkään.
Se kapristi maasta,
se puhkuen pinkoi
pois karjahaasta;
saa kyytiä Risto
niin huikean tuimaa,
soi tilliä korvat
ja päätä sen huimaa.

(Jatk. 2 lehden takana.)

VESIKKONI.

Kirjoittanut ja kuvittanut K. E. Kivirikko.

Hämeenlinnasta vähän matkaa lounaaseen luikertaa pieni metsäpuuro, joka monia mutkia ja koukeroita tehden lopulta laskee Alajärveen. Toinen paljon pitempi joki purkaa vetensä Parolan aseman lähellä olevaan Lohijärveen. Kumpaisenkin joen lähteet ovat aivan lähekkäin, kapea vedentakaja vain eroittaa ne toisistansa. Keväällä, kun lumi metsissä sulaa ja joka notkossa vesi vaahdona lorisee, on noissa joissa vettä kokolailla, mutta jo kesäkuussa niiden alkujuoksu kuuluu hiljaisessa metsässä kuin keikko lirinä vain. Voimakkaampi kevätvirta on vuolaammilta paikoilta vienyt mullat ja hiekat, jääkauden pyörittämät kivet ovat vain jälellä, siellä täällä on joku kantokin juurensa paljastanut.

Täällä jossakin louhikossa ison kiven alla syntyi „Elävä“, se oli vesikkoni nimi. Kapeata metsäpolkua matkaava pyöräilijä näki sen pienenä ja avutonna rantakivellä, pysäytti pyöränsä, hyppäsi alas ja pisti Elävän taskuunsa. Siellä se hiljaa rimpuili kuin vastasyntynyt ainakin, tyytyi sitten kohtaloonsa ja vietiin eläiksi muualle. Parin viikon perästä se noin ojamyyrän kokoisena siirrettiin Sääksmäelle, jossa se kesäasuntoni pihamaalla kasvoi koko kesän aina elokuun loppuun saakka.

Rautalankaverkosta sille tehtiin jotenkin avara häkki, jonka reunat eivät kuitenkaan olleet puolta metriä korkeammat. Pohja syvennettiin ja laskettiin kivillä; toiseen nurkkaan tehtiin luola monine käytävineen, toiseen vesiallas sukellushyppyjä varten. Katossa oli ruokinta-aukko, jonka saattoi sulkea samanlaisesta verkosta tehdyllä ovelle. Elävän ruokinnasta ja hoidosta saivat lapset huolehtia, itse olin vain ylikaitisjana ja ohjeitten antajana.

Jotenkin avuton oli elättini vielä silloin, kun se häkkiin joutui; kuitenkin se jo syödä nirhensi kalaa, niin että ruodot rouskivat ja pienet valkeat kulmahampaat selvästi näkyivät. Saattoipa se jo sormeinkin purasta, kun herkkupalaa yritti siltä viedä. Karva oli vielä villaista, tumman ruskeata, ainoastaan suupielet ja huulet olivat helakan valkeat. Pitkä tasapaksu ruumis ja lyhyet jalat, joiden verrattain pitkiä varpaita uimaräpylät yhdistivät, jo selvään ilmaisivat, mihin Elävä isompana tulisi pystymään: karpään tavoin kivenkoloissa puikkelehtimaan, vedessä saukon tavoin sukellemaan. Sen korvat olivat pienet, vaaleareunaiset, melkein näkymättöminä karvassa, silmät niinkään jotenkin pienet, mustat ja kiiluvat, häntä lyhytkarvainen saparo vain.

Viikko viikolta silisi Elävän pinta, pohjavillan seasta kasvoi kankeita, kiiltäviä karvoja, jotka

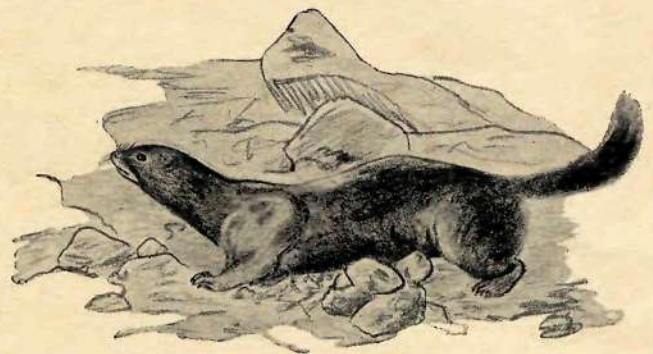

peittivät villan näkymättömiin, häntä tuuheni, koko otus pyöristyi ja lihosi silminnähävästi. Värikin kävi tummemmaksi. Elokuun lopulla se jo oli 30 cm pitkä ja siihen lisäksi 15 cm häntää.

Elättinikävi meillepäivä päivältä rakkaammaksi, ja itsekin se näytti tyytyväiseltä uudessa kodisensa. Eihän se vielä ollut ehtinyt kokea vapautta, kun emo sen rannalle jätti menen itse saaliin

etsintään. Tuskin se oli ehtinyt nähdä muuta kuin päivänpaistetta, jota oli häkissäkin yllin kyllin. Mitä se tiesikään niistä vaaroista, jotka luonnossa kaikkialla vaanivat. Näin ollen ei Elättini tiennyt muuta sen ihanampaa kuin saada olla omassa kopissansa, jossa ruokaa oli aina yltäkyllyisesti, samoin vettä virkistävää kylpyä varten ja luolan pohjalla oivallinen makuupaikka. Helteisimpänä keskipäivänä se siellä nukkuikin monta tuntia, mutta heräsi kyllä katsomaan, mitä lähestyvällä hoitajalla oli annettavana. Iltasella se virkistyi, hyppeli leikkisästi pelkästä elämän halusta, ja kun sitä kyhnytti, se kiemaili kuin kissa milloin missäkin asennossa.

Kalat ja sammakot olivat sen parasta herkkua. Altaasta se haki elävän kalan, jonka kanto voi tonvarmana luolaansa. Siellä kuului pian niistämistä ja murinaa, sillä kuten saalistansa iloitseva kissa, tämäkin pelkäsi sen menettävänsä. Ei suinkaan ollut hyvä sitä ruoka-aikana häiritä, pian se silloin hampaat irvissä kimppuun hyökkäsi. Kun ateria loppui, oli Elävän sisu muuttunut, mutta yltyi uudelleen, jos päästi häkkiin hyppivän sammakon. Isoon konnaan se hyökkäsi rajusti kuin makupalaan ainakin, purasi sitä päähän, jotta rusahiti, mutta hellitti pian otteensa, irvisti ja niisti. Konnan paha maku vaikutti vastenmielisesti. Mutta kun saalis vielä potkasi, iski se uudelleen aina samalla tuloksella. Luolaansa Elävä konnansa loppujen lopuksi laahasi, mutta ulkopuolelle ilmestyi pelkkä nahka, joka ei kelvannut syötäväksi.

Miten lieneekin Elävä konnan nylkenyt, tuppeen se vain oli vedetty varpaita myöten.

Ilmestyipä siihen pihamaalle eräänä yönä siskas rakki, joka kiihvaasti haukkua nalkutti häkin ympärillä, jopa kuopsutti sen yhdestä nurkasta rikki. Siitä pääsi Elävä karkuun, jätti jälkeensä inhoittavan hajun ja pakeni kauas halkopinoon. Sieltä se löytyi hajunsa opastamana, tuli näkyviin huudettaissa ja antautui vangiksi. Koppiinsa siirrettynä se jälleen eli entistä elämäänsä, jos kohta ensi aikoina arkailleen katsohti ympärilleen, kun luolastansa tuli ruokaansa ottamaan.

Vesikon elintavoista vapaassa luonnossa tiedetään vielä jotenkin vähän, sillä melkein kaikkialla, mihin se on levinnyt, se on aika harvinainen.

Hämeenlinnan ympäristöllä olevien järvien sekä niihin laskevien jokien rannoilla niitä on runsaammin kuin muualla. Siellä sen helposti tunnettavat jäljet näkee rantaliejussa tai kuulee sen kiven kolossa kalaa pureksivan. Joskus loikkii se keskellä päivää rantakivillä tai poikasineen vaeltelee järvestä toiseen. Sillä matkalla ehkä oli Elävänikin emonsa seurassa, mutta paha mies yllätti ja vei mennessään.

Nukkuos nyt hiljaa, hiljaa,
äiti lasta kiikuttaa,
liekuttaen lemmen liljaa,
lempet laineet laulakaa.

Tuutikaatte kultahasta,
kulfalaivaa kulkemaan
valkeasta valkamasta
untensaarten onnelaan.

Tuutikaatte tuskan tyrskyt
kauas toivon taivaan taa,
hillitkätte hurjat myrskyt,
että raukka rauhan saa.

Mustat pilvet päätä peittää,
taatto merta purjehtii,
minne myrskyt häntä heittää,
kun hän kantta kuljeksi?

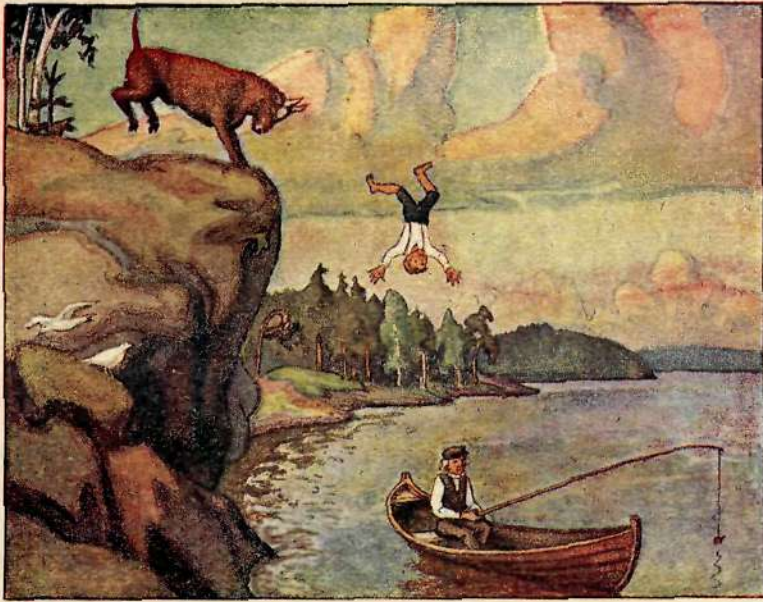
Kohta taatto saareen soutaa,
auringossa aukee tie,
hempeimmälleen helmen noutaa,
liljallensa lemmen vie.

Katsoo kaukaa onnensaarta,
jossa pitkät palmut soi,
katsoo tähtitaivaan kaarta,
maata pilvet purppuroi.

Uinu, uinu, lemmenlilja,
päivä, sille soitto suo,
uinu kirkkaan kaihon vilja,
äidin riemun rintaa juo!

LÄRIN-RYÖSTI.

Suursaari 10. 8. 20.

(Jatk. 2 lehden takaa.)

4.

Puhkuen, pärskyen
kiittävi sonni,
vaan sitä uhkaa
taas kova onni,
kallio jyrkkä
on äkkiä eessä,
loikkaus — silloin on
syöällä veessä...
Vankkojen säärin
estävä pisto
pelasti härän,
lens ilmahan Risto.

5.

Syöyyskö vei pojan?
Ei — sutiralla!
Ukko on ongella
kallion alla,
lennosta Risto sen
purtehen tapaa,
saa sijan siinä,
on vaarasta vapaa.
Vanhuksen kanssa hän
virralle soutaa
ihailien vuota ja
kirkasta poutaa.

6.

Koskehen pursi nyt
luukasna liiti,
lohea suurta se
vastahan kiiti,
viipsahti siitä
päin kalliorantaa;
Ristopa kalalle
oppia antaa,
kuohuihin syösten
sen jälkehen kieppaa,
pyrstöstä petoa
kiinni hän sieppaa.

7.

Raikk' ovat mennehet
kohlut jo kovat,
seikkailut voittohon
päättäneet ovat;
Ristolla saalis on
arvokas saatu,
jolla niin oiva on
maku ja laatu.
Niin voipi selvitä
turmion tiestä,
onni kun vieläkin
auttavi miestä.

Merkkipäivän viettäjälle.

Kolme hyviä henkiä edustavaa lasta tuo hänelle kukkia.

Kaikki:

Sinua nyt läbestyvät
eräät elonhenget hyvät,
joit' et ole nähnyt ennen,
vaikk' oot vuotten tullen mennen
palvelukses heille tuonut,
kunniata aina suonut.
Rakastamat Jumalan
kun nää henget ovat varmaan
ja kun puoleen taivahan
hyväksesi pyynnön armaan
tänään lähettävät he,
siunausta sinulle
pysyväistä vuotaa sieltä,
vaarat kaikkivaltias
väistävä on elos tieltä
suojusten sun kulkuas.

Velvollisuus:

Varhaisesta nuoruudestas saakka
uskollisna sua seurasin:
harteitas kun painoi koulun taakka,
minua sa silloin kannoitkin,
harvoim moitit mua raskahaksi,
mutta alinomaa rakkaammaksi
tulit sulle aikain vaiheissa,
mainitsit mua velvollisuudeksi,

elos kumppaniksi ikäiseksi
tahdoit minut henkes hinnalla;
hyväkseni kannoit vaivat, huolet,
vannoit, että ennen vaikka kuolet,
kuin mun sallit luotas poistua;
lakkaamatta työtä, ponnistusta
sulle, rakas, tuottanut ma oon,
mutta valoa ja siunausta
taivas luo niin ajan ahdinkoon
(Antaa kukkansa.)

Uskollisuus:

Velvollisuus uskollisuudetta —
muistuttaa se minun sulle suo —
kuningas on vailla seuruetta,
joka tuen valtikalle luo;
sen sä olet tietänyt ja siksi
minut toiseks seurakumppaniksi
itsellesi varhain valitsit;
vähässä mua ensin harjoitit,
taitos sitten paljossa sa näytit,
uskollisna tehtäväsi täytit,
pienet samaten kuin suuretkin.
Elo sellainen on mieluisin
Jumalalle korkeudessa taivaan,
lähimäisen huolehen ja vaivaan
huojennusta luo se runsaimmin.
(Antaa kukkansa.)

Ahkeruus:

Rakas kun on velvollisuus sullen,
uskollisuutta kun harjoitat,
ahkeruuden henki, seuraan tullen,
sinulle suo voimat valppahat;
ilon hohteen työhösi se valaa,
vastukset kaikk' unheen yöhön salaa,
toimintaan sua aina innostaa,
vilvoittavi kuuman otsan hien,
tasoittaa sen kivikoisen tien,
jota polkea sun jalkas saa.
(Antaa kukkansa.)

Kaikki:

Vastaisethkin velvollisuutes,
täytät uskollisna, ahkerasti,
valitsithan meidät seurakses
aamusta ain iltahetkeen asti,
ja kun sitten saapuu suuri yö,
päättyy uuras, uskollinen työ,
vuotehella uurastajan jalon
hyvät henget vartioina on,
syvyydestä haudan pimennon
kohottavat kirkkaan muiston valon.

Hilpo Noponen.

KALLE KUSTAA.

Kirjoittanut *Hanna Järvi*, kuvittanut *V. Ylinen*.

Mäkelän tuvassa akkunan alla sängyn reunalla istui vanha mies. Hän kiikutteli pientä kuusivuotiaasta Kirsti-tyttöstä toisella jalallaan. Väliin heilahti tyttönen ilmaan ja sieltä rähäköiden vanhuksen syliin. Silloin hän sanoi:

— Hei, pitkä tukka tukka löyhkää ja koltin helma liepsaa.

Kirsti innostui ja löyhytteli pellavatukkaansa, kunnes vanhus vakuutti:

— Ei nyt enää, minä en jaksa, jalkani väsy. Istu viereeni, niin kerron sinulle jotain.

— Kertokaa, kertokaa! huudahti Aune, hiukan isompi Kirstiä, kun kuuli lupauksen, ja hän riensi sängyn viereen kuuntelemaan, sillä hän tiesi tulevan hauskaa kuulemista.

— Ole sinä, Kirsti, kauniisti! komensi hän ja koki asettua sängyn laidalle jalat riipuksiin samoin kuin vanhuksellakin oli.

— No nyt minä kerron, kuunnelkaa vaan tarkasti. Ja niin vanhus alkoi:

Silloin oli hyvin luminen talvi. Puiden oksilla, aidan seipäissä ja huoneiden räystäällä kiikkuivat suuret möhkäleet pehmeää valkoista lunta. Tiet olivat tukossa. Jos joku kulkija jätti jälen, hävisi se, ennenkuin uusi vaeltaja ehti samoille teille. Sillä taivas oli paksussa pilvessä ja leveitä lumihutaleita putoili alituisen kuin jättiläisen seulasta. Oli satanut jo useita päiviä, mutta yhä näytti pilvissä lunta riittävän, yhä vahveni maan lumipeite.

Sellaisella kelillä ja sellaisessa ilmassa taivalsi maantiellä kulkijapoika. Vaatteet olivat repaleina, kengän sivusta pyrkivät varpaat esiin. Hatun syrjästä meni kaksi kangaspalasta korvien suojaksi. Pahin oli se, että poika ontui. Toinen jalka oli paljoa lyhempi ja lonkkaluu oli korkealla sivussa. Sääriluuta kolotti, kun housunlahkeet olivat märät. Lyhempi jalka oli jo aivan turtunut, ajottain siihen vielä vihlassi, mutta silloin se tuntuikin kovasti. Poika tunsu väsyvänsä tiellä, ellei pian tulisi taloa tai jotain ihmisasuntoa, jossa saisi levätä. Sellaista ei kuiten-

kaan näkynyt lähelläkään. Hän ponnisti voimiaan, asteli eteenpäin ja pysähtyi sitten taas levähtämään. Takana oli lumessa muutamia reikiä. Ne olivat hänen jälkensä. Mutta edessä oli sileä valkoinen hanki. Hän yritti uudelleen ja puhkasi nietoksiin parikymmentä uutta reikää. Ne tulivat tiheään, toisinaan aivan vierekkäin, eikä matka paljoakaan edistynyt. Viimein näki hän mäen takaa savun nousevan. Se oli kuin avun lupaus. Iloisena huudahti poika ääneen: Talo, siellä on talo! Poikanen tunsu jalkansa kevenevän. Jälet harvenivat ja taisivat ne suurentuakin sillä aukealla lumiuomalla, joka oli puiden välissä. Mäen päällä suuren yksinäisen koivun takana oli riihirakennus. Se oli kolmiosainen, punaiseksi maalattu ja se näytti kaksikerroksiselta. Niin suuri riihirakennus oli vain suurissa taloissa.

Poikasen sydäntä kouristi. Hän olisi mieluummin toivonut tapaavansa pienen mökin tai torpan.

Riihestä tuli lämmin viljan haju. Se houkutteli astumaan sisään lämmittelemään. Ovikaan ei ollut lukossa, oli vain rautalenkit tikulla yhdistetty. Samoin oli toinen ja kolmas ovi pantu kiinni. Käy sisään lämmittelemään! houkutteli viljan lämmän haju, sitä enemmän, mitä lähemmä poika saapui. Mutta poikanen pysähtyi miettimään, eikö muuta keinoa löytyisi. Riihen vastapäätä etäällä metsikön laidassa oli mökki. Poika halusi päästä sinne, mutta ei löytänyt tietä. Lumi oli sileätä kaikkialta. Ei ollut hiirikään hypännyt tien viittä. Poikanen seiso ja katseli, lopulta hän ajatteli: Riiheen en mene. Jos tapaisivat minut sieltä, niin luulisivat varkaaksi tai muuksi pahantekijäksi. Äiti käski kulkemaan rehellisten ihmisen jälkiä.

Hän vaelsi edelleen. Pian näkyi pitkä, komea navetta. Sen yläkerran laudat olivat maalatut keltaiseksi. Lähempänä näkyi räystään alta lautojen lomista pääskysen pesä. Poikanen kulki hitaasti ja luki niitä takaseinältä. Hän laski kahteenkymmeneen, sitten sekaantui luku. Hän muisti taas äidin sanoneen: Siinä talossa on ystävällisiä ihmisiä ja hyviä lapsia, mihin pääskysset parvissa asettuvat elämään.

Hän oli saapunut jo vilja-aitan lähelle. Siellä oli hiljattain käyty, koska oli lumessa jälkiä. Varpuset nokkivat karisseita siemeniä lumiselta portaalta. Oven alakulmassa oli nelikulmainen reikä. Siitä kulki kissa hiiriä hakemassa. Siitä johtui hän ajattelemaan sitä eläintä, jota hän useammin sai peljätä, mutta siitä huolimatta hän toivoi sen äänen joskus kaikuvan korviinsa. Sillä se ilmaisi ihmisasunnon olevan lähellä.

— Niin onkohan tässä talossa koira? Pian sen näen. Se hyökkää tuvan ovesta haukkuen. Se nostaa selkäravansa pystyyn ja murisee. Sitten se haistaa minua. Kun silitän selkää, niin karvat alenevat ja ääni muuttuu ystävällisemmäksi. Niin ajatteli poika.

Samassa kuului tuvan oven aukeaminen ja portaille hyökkäsi kellertävän ruskea, lihava kartanokoiria. Se haukkui harvakseen ja arvokkaasti kumealla äänellä, mutta ei se vihaselta näyttänyt. Eivät olleet selkäravtakkaan pystyssä. Mutta arkana poika siiti kääntyi leveästä kaksipuolisesta portista pihaan. Tse, tse, Vahti! puhutteli hän koiraa jo kaukaa. Hän teki aina niin taloon tullessaan. Mustia koiria kutsui hän Mustiksi, mutta muun värisille hän antoi muita nimiä. Tämä oli hänen mielestään Vahti. Sehän oli usein ollut lihavien ruskeiden kartanokoirien nimi.

Eikä koira enää haukkunut. Haistoi vain ohimennessään pojan repaleita, mutta sitten ojenteli välinpitämättömänä ruumistaan.

Poika pyörähti tuvan ovipieleen seisomaan, mutta ei uskaltanut heti mennä lämpimälle pankolle, jonne mieli teki. Hän odotti, että joku hänet huomaisi ja kehottaisi lämmittelemään. Pitkään aikaan ei puhe hänelle kuulunut. Talonväki tarinoi vain keskenään. Lopulta tuli vanhaemäntä lähemmäksi, kysyi, mistä poika oli ja mihin meni, sitten sanoi: Mene lapsi parka tuonne uunin päälle lämmittelemään.

Kehoitusta ei tarvinnut toistaa. Poikasen mielestä oli talon vanha emäntä ystävällisin ihminen, mitä hän oli kulkeissaan tavannut. Hän riisui kenkäräjätki uuniportaalle. Jalkansa painoi hän lämpimää kiveä vastaan. Kun jalat lämpenivät, lämpesi koko ruumis. Lonkkaa taukosi särkemästä. Lopuksi painosti silmiä kiinni. Hänen täytyi heittäytyä uunin päälle pitkäkseen.

Kun hän heräsi, oli tupa jo pimeä. Alhaalta kuului raskasta hengitystä. Hän arvasi, että oli jo yö ja talonväki nukkui. Uunin kivet olivat lämpimiä, nyt ne tuntuivat polttavan jalkapohjia. Hän kopeloi ympärilleen ja etsi jostain lautaa, jonka päälle asettuisi. Hän tapasi laudanpäätä, mutta se tuntui olevan kiinni jossain. Hän koetteli ja tutki tarkemmin. Monen tuvan uunilla oli hän lämmitellyt. Ja monena yönä oli hän pimeässä tutkinut ympäristönsä.

— Tuossa on paksu puu. Se on orsi. Laudat ovat orrella kuivamassa. Se tuntuu leveältä kuin lava, jossa nukutaan joskus. Niin ajatteli poika tutkiesaan ja hän hiipi hiljaa kuin kissa uunin päällä. Sillä jos talonväki heräsi, oli hän hukassa. Kulkijapoika ei saa häiritä talonväen yörauhaa. Sen hän tiesi. Lopulta hän oli selvillä asiasta. Hän päätti siirtyä lavalle orsien päälle nukkumaan. Siellä ei polta, eikä palele. Laudalla oli tyyny. Oli siellä siis ennenkin nukuttu. Hän siirsi tyynyn syrjempään ja pani takkinsa päänaluseksi. Talonväki ei kärsi: että kulkijat käyttävät heidän tavaroitaan, sentähden hän siirsi tyynyn syrjempään.

Pian nukkui poikanen uudelleen, nukkui raskaaseen, sikeään uneen. Vielä oli hän kulkevinaan lumisella tiellä, nosti jalkojaan ja painoi ne jälleen pehmeään hankeen. Matka näytti niin pitkältä, niin pitkältä, loppumattomalta . . .

Talonväki heräsi aamuaskareilleen. Ensin nousivat piit ja rengit, pukeutuivat ja menivät eläimiä hoitamaan. Pian tuli tupaan vanha emäntä, sama joka poikasta kehotti uunille nousemaan. Hän lähestyi uunia ja aikoi sekottaa taikinaa.

— Siunaa ja varjele! Täällä on tyyny taikinassa, sanoi hän.

Siihen heräsi poika lavitsalla. Heti ymmärsi hän, mitä oli tapahtunut.

— Minä onneton olen potkaissut tyynyn alas ja se on putonut taikinasaaaviin!

Emäntä päivitteli alhaalla. Poika tuskaili ylhäällä uunin päällä. Mutta rengit rupesivat nauramaan, ei hän asia heitä liikuttanut. Lopulta sanoi emäntä:

— Tule nyt, poika, katsomaan, mitä olet tehnyt. Kyllähän hän jo tiesi, mitä oli tapahtunut, mutta hän meni sittenkin alas portaalle kuulemaan ja kärsimään rangaistuksensa.

— Katso, tyyny on pudonnut taikinaan, sinä olet sen pudottanut.

— Mi-i-nä sen olen potkaissut, sammalsi poika ja hyrähti itkuun.

Enempää häntä ei toruttu, mutta hän oli varma siitä, ettei tästä talosta tarvinnut aamiaisen apua odottaa. Poika oikoi käpertyneitä kenkäräjojaan, asetteli ne riepujen kanssa jalkaansa. Sitten haki hän takin ja lakin. Takki oli vielä märkä, sillä kasassa päänaluk-sena se ei kuivanut. Poika veti sen päällensä ja ajatteli lähtöä, mutta jäi hetkeksi raukeana istumaan uunin portaalle.

Aika kului. Väki kokoontui aamiaiselle. Keitetyt perunat ja tuore silakka hurmasivat pojan mielen. Hän katsoi, miten talonväki söi kylliksensä. Hän tunsi, että hänen olisi pitänyt äsken lähtöä, nyt hän ei enää voinut. Nälkä hiveli hentoa ruumista, hän ei ollut syönyt illallistaan.

— Tule, poikanen, tuossa on sinulle aamiaista, kutsui vanha emäntä ja asetti pöydän kulmalle kappaleen leipää, perunoita ja silakoita. Poika heräsi mietteistään ja kiitti emäntää.

Ei sinun asioillasi taida kiirettä olla, sanoi nuori mies pojalle, jää tähän päiväksi pariiksi, mene ja hakkaa havuja navetan edessä. Saammepa nähdä, kykenetkö mihinkään työhön, vai kulkeako pitää.

Poika kiitti nuorta miestä, hän ymmärsi sitten, että se oli isäntä. Hän meni ja hakkasi voimainsa takaa. Tässä työssä sai lepuuttaa lyhempää jalkaa. Hän seisoi yhdellä jalalla ja hakkasi. Kukaties, jos huomenna jo saen jatkaa matkaani, silloin tarvitaan molempia jalkoja, ajatteli hän hakatessaan.

Seuraavana päivänä neuvoi isäntä taas työtä, ja poikanen teki sen ahkerana, voimiansa ponnistaen. Huomenna ehkä on minun lähdeävä, ajatteli hän taas, sitten ei minulle työtä tarjotakaan. Ei ole monta sellaista isäntää, joka kulkijapojalle työtä tarjoisi.

Sinä iltana tarkasti isäntä poikaa pitkään ja vakavasti. Pieni laiha poika vavahti. Nyt hän ilmoittaa, ettei talossa enää tarvita, ajatteli hän. Mutta isäntä ei puhunut mitään sillä kertaa. Vasta seuraavana iltana hän sanoi: Ei noin ahkeran pojan tarvitse kyllien väliä kulkea. Pieni sinä olet ja hinterä, mutta ahkeroi voitisi mukaan, niin ehkä tässä työtä, ruokaa ja vaatteita löytyy.

Poika pyyhki kyyneleitänsä. Hän oli kulkenut niin kauvan ja kärsinyt niin paljon. Isännän lupaus oli hänelle vastaus moniin rukouksiin. Äitikin oli viimeisiksi sanoikseen rukoillut Jumalaa johdattamaan pojan polkuja hyvien ja ahkerien ihmisten pariin.

Siihen taloon se poikanen sitten jäi. Isäntä kysyi hänen nimeään:

— Kalle-Kustaa on nimeni, vastasi poika. Silloin Kirsti ja Aune huomasivat, kenestä vanhus oli puhunut. Kirsti silitti korkeata lonkkaluuta ja kysyi:

— Onko tämä jalka nytkin kipeä?

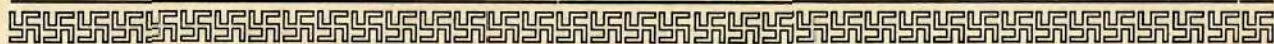
— Toisinaan särkee, mutta eipä nyt tarvitse kulkeakaan niin pitkiä matkoja kuin sen poikasen piti.

— Mistä hän tuli?

— Pohjanmaalta. Silloin oli hirveät nälkävuodet, sentähden ihmiset niin kulkivat saadakseen hiukan-kin ruokaa. Te olette onnellisia lapsia, kun teillä on koti, vanhemmat ja kaikkea hyvää.

Kalle-Kustaa aikoi jatkaa vielä, mutta kyynel kihosi silmään omaa lapsuutta muistellessa. Hän otti keppinsä ja lähti kävelyille.

Iso ovi painui kiinni ja ontuvan miehen kepin kolina kaikui jo kiviportaalla . . .

Monet pitkät vuosisadat
taivaan tähtein valoradat
loistaneet on yli templin tään.

Takaa raskaan holvioven
suvut polttechelle poven
rientäneet on hoivaa etsimään.

Jouluyönä kirkkaimpana
säteilylt on toivon sana
ihmisrinnan suureen ikävään.

H. N.